

כולנו מצווים "ושננתם לבניך". אחד מהמצוות הכי חשובים שיש לנו הוא למסור את המסורה לבנים שלנו.

א) דוגמא אישית

הדוגמא הכי חשוב לבן הוא אביו. בדרך כלל.

שופטים יג: ז, ח: לפני לידת שמשון: מנוח מתפלל: איש אלקים שבא אל אשתי, יבוא נא עוד אלינו ויורנו מה נעשה לנער היולד. ועוד, פסוק יג-יד, מכל אשר אמרתי אל האשה תשמר. ר' שמעון שוואב: למה מנוח בקש עוד הפעם, ומה חדש המלאך? ר' שוואב, השאלה היתה, איך אפשר לגדל בן נזיר אם האבא אינו נזיר? התירוץ: תשמר: גם אתה. אתה נכון, ולכן אתה צריך להשמר מהדבר שאתה רוצה שהוא ישמור מזה. אם יאמר האדם לבנו לנהוג הנהגה שהוא אינו נוהג, לא יצליח, אף אם מוכיחנו בה מאה פעמים.

הבנים צריכים לראות את ההורים עוסקים במצות ובלימוד התורה. כשאדם מוליד בנים, צריך לגדל את הידישקייט שלו, שהרי הבנים מסתכלים על האבא טוב טוב, ומדקדק עמהם כחוט השערה, וכל דבר רע שעושים ההורים, הבנים כופלים כפול כמה.

וכל העם רואים את הקולות: ר' אלי מאנסור: צריכים לראות את המילים של ההורים, לא רק לשמע אל המילים.

אלו ידע ראובן שהיו כותבים בתורה וישמע ראובן ויצילהו מידם ויאמר לא נכנו נפש, היה מוליקו על כתיפו ובמביאו לאביו. ר' בערעל ויין: מלמד צריך לעשות בגוזמא.

ר' הירש: כל הדברי תורה בעולם לא כל כך חשובים כמו הדוגמא של ההורים.

ר' פראנד: תגיד להם שאני לא בבית.

ר' יונה: איש לפי מהללו.

הידישקייט תמיד צריכה להיות בשמחה. אסור לדבר מילים גרועים על הידישקייט. שבער צו זיין איד, ר' משה, לכן אבדנו דור שלם. איך היה בית כנסת כל כך ארוך היום.

יפת תואר, אהובה ושנואה, בן סורר ומורה. היחס שבין שאיש להאשה זה מכריח בן סורר ומורה. ר' פאם, חזון איש: לגדל בנים בהצלחה זה 50% תפילה ו50% שלום בית.

ועוד בבן סורר ומורה, איננו שומע בקולנו, גמ': אם אינם שוים בקול, אינו נעשה בן סורר ומורה. שוים בקול זה צריך להיות לגדל בנים מהוגנים.

ב) יחס טוב עם הבנים

לקחתי את הבנים שלי לר' שמחה יהודה לפקוביץ. הוא אמר להם, הזהרו במצות כבוד אב ואם. לא הבנתי עד ששמעתי מר' אברהם שארר הטעם שהיצר הרע בימים האחרונים קודם משיח עובד קשה למנע מהבנים יחסים טוב לבנים. כי כל יסודות האמונה מעבירים דרך האבות להבנים. ולכן הוי כיבוד אב ואם כל כך חשוב. לענינו, דבר שכל כך חשוב בענין החינוך הוא שיהיה יחס טוב בין האבות להבנים. אף שלפעמים צריכים להגיד "לא", וזה החיוב שלנו, אפשר לעשות את זה באהבה, בלי כעס, ובלי שום agenda חוץ ממה שהוא לטובת הבנים.

אם יש יחס טוב, הבנים ירגישו קרוב להורים, וילמד הרבה מההורים. אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

ושננתם לבניך ודברת בם. ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם. בפרט בלימוד התורה, עלינו ללמד אתם יחד, ולא שאני יודע הכל ואתה כלום. זריעה ובנין בחינוך.

בזמנים שלנו, חשוב מאוד להסביר כל דבר, שהבנים יבינו שאנו עושים את זה מתוך החיוב של ושננתם לבניך. אני יודע יותר טוב לא פועל תמיד בזמננו. הבנים לא ילכו אחר האבא מתוך פחד, אלא מתוך כבוד.

ג' שותפין באדם. גמרא נדה. משמע מהגמרא, שמהיחס שבין אדם לבנו, הבן מבין את היחס בינו לאביו שבשמים. וראיתי הרבה משפחות, שלבן אין יחס עם אביו שבשמים, וזה בגלל שאין יחס לאביו שבעולם הזה.

ר' ארי קאהן: ר' גוסטמאן בירך אותו שיהא בן נורמלי. ר' וינברגר, שיהא יהודי אמיתי.

The September 2003 study found that “the number of teens between the ages of 12 and 17 [taking drugs] who have regular family dinners drops by 50 percent [even] as their substance abuse risk increases sevenfold [as they grow through their teen years]. The survey demonstrates the importance of regular family dinners, finding that, compared to teens who have family dinners twice a week or less, teens who have dinner with their families five or more nights in a week are 32 percent likelier never to have tried cigarettes, 45 percent likelier never to have tried alcohol, and 24 percent likelier never to have smoked pot. A recent September 2006 survey found similar results, where, “Teens who have infrequent family dinners (two or fewer per week) are twice as likely to smoke daily and get drunk monthly, compared to teens that have frequent family dinners (at least five per week).

ג) תפילה

אם ה' נתן לך בן זה: ראייה שאתה יכול לחנכו. אחרת, זה חסרון באמונה. אף פעם לא להתיאש על הבן.

גמרא: בני צריך תפילה. וצריכים תמיד להיות בשמחה על העבודה הזאת של צער גידול בנים.

מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים אמר להם ישא אשה ההוגנת לו ויקדש עצמו בשעת תשמיש אמרו הרבה עשו כן ולא הועילו אלא יבקש רחמים ממי שהבנים שלו שנאמר הנה נחלת ה' בנים שכר פרי הבטן מאי קא משמע לן דהא בלא הא לא סגי

תפילה חשובה להרבה דברים. על ידי תפילה יבין שצריכים הרבה סייעתא דשמיא, ויזכה לסייעת דשמיא, וגם יהיה אבא יותר טוב, שלא יהיה מדי הרבה חזק, אלא יהיה דוגמא אישית טוב. אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.
רש"י: חינוך, כמו חנוכת המזבח: הכנסת כניסת האדם לעבודה מסוימת.